

технічних засобів пошуку, фіксації, вилучення та дослідження доказів під час розслідування злочинів.

Як видно із вищевикладеного, у США немає єдиного підходу до структури та змісту Forensic Sciences. Очевидно, позиція авторів із цих питань залежить у першу чергу від того, які напрямки вважають важливими особисто вони. Часто автори посилаються на свій багаторічний досвід роботи у правоохоронних органах та застосування спеціальних знань під час розслідувань, однак, безсумнівно, боротьба зі злочинами в різних сферах людського життя потребує і залучення різних спеціальних знань.

Список використаних джерел:

1. Brenner John C. Forensic Science: An Illustrated Dictionary (1 edition): CRC Press, 2003. 296 p.
2. Eckert William.G Introduction to Forensic Sciences, second edition: New York: Elsevier, 1992. 385 p.
3. Encyclopaedia Britannica: Forensic Science. URL: <https://www.britannica.com/science/forensic-science>
4. International student; What is Forensic Science? URL: <https://www.internationalstudent.com/study-criminal-and-forensic-science/what-is-forensic-science/> (дата звернення: 28.02.2019).
5. Prahlow Joseph A. Forensic Pathology for Police, Death Investigators, Attorneys, and Forensic Scientists: Springer Sciences + Business Media, 2010–633 p.
6. The Free Dictionary By Farlex: Legal Dictionary. URL: <https://legal-dictionary.thefreedictionary.com/forensic+science> (дата звернення: 28.02.2019).

УДК 343.98

*Тіхонова М. А., канд. юрид. наук, доцент, доцент Харківського національного університету внутрішніх справ.
ORCID : <https://orcid.org/0000-0002-4836-5928>,
e-mail: tihonovamari@gmail.com*

ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ РОЗГЛЯДІ СПОРІВ У СФЕРІ СПОРТУ

Основним завданням системи судочинства є забезпечення повного, справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду та вирішення справ для винесення законного та обґрунтованого рішення з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, а також інтересів держави. Досягнення зазначеної мети можливе лише за умови справедливого та неупередженого розгляду справи, під час якого будуть встановлені всі фактичні обставини шляхом вивчення зібраних доказів. При цьому процесуальною формою доказів є визначені процесуальним законодавством засоби доказування, одним з яких є висновок судової експертизи, який є досить вагомим доказом, спростувати який без проведення спеціальних досліджень досить непросто [1, с. 135].

Порядок призначення судових експертиз, визначення обов'язків, прав та відповідальності експертів, організація проведення експертиз та оформлення їх результатів визначається Законом України «Про судову експертизу», «Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень», а також Кримінальним процесуальним, Цивільним процесуальним, Господарським процесуальним кодексами України та іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності.

Судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду (ст. 1 Закону України «Про судову експертизу»).

Сфера спорту є складною сферою суспільних відносин, що регулюється нормами різних галузей права. Відповідно до ст. 54 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» особи, винні у порушенні законодавства у сфері фізичної культури і спорту, несуть цивільно-правову, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до закону. Джерелами правового регулювання юридичної відповідальності є нормативно-правові акти відповідної галузі права. Отже, для притягнення до відповідальності особи, яка порушила законодавство у сфері фізичної культури і спорту, може бути призначено проведення експертизи, що буде вагомим доказом задля справедливого розгляду справи.

Так, у кримінальних справах щодо зловживання посадовою особою своїм службовим становищем, підробку офіційних документів, заволодіння грошовими коштами фізкультурно-спортивної організації щодо злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення, незаконного виробництва, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту

або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (справа № 5-824км15, що розглядалась Колегією суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ 19 серпня 2014 року [4]; справа № 1216/79/12, що розглядалась 25 лютого 2014 року Марківським районним судом Луганської області [5]; справа № 2506/10550/2012, що розглядалась 19 лютого 2013 року Деснянським районним судом м. Чернігова [6]; справа № 1-106/11, що розглядалась 17 серпня 2011 року Любарським районним судом Житомирської області [7], справа № 565/671/15-к, що розглядалась 29 вересня 2015 року Кузнецовським міським судом Рівненської області [8]) були призначені почеркознавчі експертизи та судово-економічні експертизи, експертиза матеріалів, речовин та виробів.

У справах зі спорів з приводу реалізації державної політики у сфері освіти, науки, культури та спорту (справа № 826/3196/18, що розглядалась 18 грудня 2018 року Колегією суддів Шостого апеляційного адміністративного суду [9]; справа № 826/11986/15, що розглядалась 07 квітня 2016 року Окружним адміністративним судом міста Києва [10]; справа № 826/3337/14, що розглядалась 09 грудня 2014 року Колегією суддів Київського апеляційного адміністративного суду [11]) були проведені правова експертиза наказу на відповідність його Конституції та законодавству України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколам до неї, міжнародним договорам України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та *acquis communautaire*, антикорупційна експертиза, лінгвістична експертиза.

У цивільних справах зі спорів, що виникають із договорів страхування; із спорів про відшкодування шкоди, заподіяної від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності (справа № 429/8735/12, що розглядалась 9 квітня 2013 року Павлоградським міськрайонним судом Дніпропетровської області [12]; справа № 2-419/08, що розглядалась 7 березня 2008 року Рівненським міським судом [13]; справа № 2-512/07, що розглядалась 04 грудня 2007 року Кролевецьким районним судом Сумської області [14]) були проведені судово-медичні експертизи.

Але судова експертиза ніколи не проводиться у справах притягнення особи до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з використанням допінгу. Це пов'язано із тим, що притягнення до дисциплінарної відповідальності особи у зв'язку з використанням допінгу відбувається відповідно до Закону України «Про антидопінговий контроль у спорті», Закону України «Про фізичну культуру і спорт», а також регламентів проведення змагань з відповідного виду спорту відповідної федерації з відповідного виду спорту.

Наприклад, в типовій формі контракту між професіональним футбольним клубом та футболістом-професіоналом (затвердженої Виконавчим комітетом ФФУ 03 липня 2014 року, згідно з Мінімальними вимогами до Стандартного Контракту Футболіста-професіонала, які визначені Угодою між УЄФА, ЄПФЛ, АСК і Європейським дивізіоном ФІФПро) в п. 5.4 встановлено, що: «Сторони виконують всі антидопінгові положення. Будь-хто, хто використовує заборонені речовини та методи або будь-яким чином заохочує використання допінгу, буде переданий до дисциплінарних органів ФФУ або міжнародних регулюючих органів. Клуб залишає за собою право застосовувати інші заходи до Футболіста-професіонала, визнаного винним у вживанні допінгу, застосовуючи принцип індивідуального підходу до кожного випадку» [16, с. 55]. У переліку дисциплінарних санкцій, застосовуваних до юридичних та всіх осіб, які працюють або задіяні в професіональному футболі, за порушення норм статутних і регламентних документів Федерації футболу України, в п. 31 встановлено, що за невиконання вимог «Регламенту проведення допінг-контролю у змаганнях з футболу серед команд професіональних клубів України» застосовуються санкції відповідно до Кодексу WADA. А п. 32 встановлюються обов'язкові грошові внески за незабезпечення умов для проведення допінг-контролю відповідно до виду змагання [17, с. 57]. А відповідно до п.п. 5.7. і 5.8. тієї ж типової форми контракту між професіональним футбольним клубом та футболістом-професіоналом встановлюється, що у випадку не досягнення згоди між Футболістом-професіоналом і Клубом спір розглядається Палатою з вирішення спорів ФФУ та/або CAS (Спортивним арбітражним судом, м. Лозанна, Швейцарія). Сторони зобов'язуються утримуватися від вирішення спорів між собою в судах загальної юрисдикції. Для вказаних цілей зобов'язуються використовувати відповідні органи – Палата з вирішення спорів ФФУ та CAS (Спортивний арбітражний суд, м. Лозанна, Швейцарія) [16, с. 55].

У зв'язку із тим, що всі спортсмени-професіонали укладають контракти, в яких зазначається подібний пункт щодо утримання від вирішення спорів між собою в судах загальної юрисдикції, а задля вказаних цілей використовуються відповідні органи, одним з яких є CAS, національними судами України не розглядаються суто «спортивні» спори (щодо використання допінгу, дискваліфікації спортсмена, штрафні кола, картки тощо) і не призначаються судові експертизи.

Список використаних джерел:

1. Гричина О. В. Судова експертиза в системі процесуальних дій, як одне з джерел судових доказів в кримінальному, цивільному та господарському процесах. *Криміналістика и судебная экспертиза*. 2015. Вып. 60. С. 135–146.
2. Про судову експертизу : закон України від 25 лютого 1994 № 4038-хІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994 № 28, зі змінами, внесеними згідно із Законами № 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012, *Відомості Верховної Ради України*, 2013, № 21. Ст. 208 № 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012, *Відомості Верховної Ради України*, 2013 № 14. Ст. 89. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 21.02.2019).
3. Про фізичну культуру і спорт: закон України від 24.12.1993, № 3808-XII, *Верховна рада України*. Редакція станом на 20.03.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (дата звернення: 21.02.2019).
4. Справа № 5-824км15, що розглядалась 19 серпня 2014 року Колегією суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44294231> (дата звернення: 21.02.2019).
5. Справа № 1216/79/12, що розглядалась 25 лютого 2014 року Марківським районним судом Луганської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/63949536> (дата звернення: 21.02.2019).
6. Справа № 2506/10550/2012, що розглядалась 19 лютого 2013 року Деснянським районним судом м. Чернігова. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/29421126> (дата звернення: 21.02.2019).
7. Справа № 1-106/11, що розглядалась 17 серпня 2011 року Любарським районним судом Житомирської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/18410705> (дата звернення: 21.02.2019).
8. Справа № 565/671/15-к, що розглядалась 29 вересня 2015 року Кузнецовським міським судом Рівненської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/51578085> (дата звернення: 21.02.2019).
9. Справа № 826/3196/18, що розглядалась 18 грудня 2018 року Колегією суддів Шостого апеляційного адміністративного суду. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78852917> (дата звернення: 21.02.2019).
10. Справа № 826/11986/15, що розглядалась 07 квітня 2016 року Окружним адміністративним судом міста Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57371259> (дата звернення: 21.02.2019).
11. Справа № 826/3337/14, що розглядалась 09 грудня 2014 року Колегією суддів Київського апеляційного адміністративного суду. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41900670> (дата звернення: 21.02.2019).
12. Справа № 429/8735/12, що розглядалась 9 квітня 2013 року Павлоградським міськрайонним судом Дніпропетровської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/49465913> (дата звернення: 21.02.2019).
13. Справа № 2-419/08, що розглядалась 7 березня 2008 року Рівненським міським судом. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/5595738> (дата звернення: 21.02.2019).
14. Справа № 2-512/07, що розглядалась 04 грудня 2007 року Кролевецьким районним судом Сумської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1208451> (дата звернення: 21.02.2019).
15. (2017), Про антидопінговий контроль у спорті : закон України від 02.10.2018, № 1835-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. Редакція станом на 20.03.2019 (дата звернення: 21.02.2019).
16. Регламент федерації футболу України зі статусу і трансферу футболістів. URL: http://www.ffu.org.ua/files/ndocs_602.pdf (дата звернення: 21.02.2019).
17. Дисциплінарні правила Федерації футболу України. URL: http://ffu.org.ua/files/ndocs_1014.pdf (дата звернення: 21.02.2019).

УДК 340.691.5

*Білецький С. В., канд. техн. наук, доц., ст. наук. співробітник,
завідувач лабораторії Харківського НДІСЕ,
ORCID : <https://orcid.org/0000-0001-9695-2070>,
e-mail: captan@i.ua*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИМИ УСТАНОВАМИ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Останнім часом, в умовах зростання загроз національній безпеці нашої держави, стають актуальними питання реформування та подальшого розвитку сектору безпеки і оборони держави. Процес реформування сектору безпеки та оборони України передбачає комплексні зміни у системі підготовки, перепідготовки, обміну досвідом та підвищення кваліфікації кадрів відповідно до стандартів провідних країн світу. Відповідно до завдань, визначених у Стратегії національної безпеки України, Военній доктрині України та Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, невід'ємною складовою підвищення